

Landbruks- og matdepartementet

Deres referanse:
18/875

Vår referanse:
201800054

Dato:
27. februar 2019

Høringsuttalelse – NOU 2018:11 Ny fjellov

Vi viser til høringsbrev fra Landbruks- og matdepartementet av 29. august 2018.

ØKOKRIM avgrensner sin høringsuttalelse til å kommentere lovforslagets Kapittel 9 Oppsyn. Det vises i den sammenheng til vår rolle som statsadvokatembete og nasjonalt særorgan i politiet med bl.a. miljøkriminalitet og herunder fjelloven, som fagfelt.

Oppsyn

I kapittel 9 foreslår flertallet at fjellstyrene, i tillegg til SNO, skal få myndighet til å drive offentligrettslig oppsyn etter naturoppsynsloven. Det mener ØKOKRIM er en svært uheldig løsning. Enheten deler mindretallets syn på prinsipielle utfordringer knyttet til rolleblanding som ligger i at fjellstyrene som har inntekter fra jakt og fiske, hytteutleie og andre aktiviteter, og som representerer rettighetshaverne, også skal ha en lovfestet rolle som offentlig myndighetsutøver. Det er prinsipielt uheldig at næringsaktører skal utøve denne type kontroll på egen aktivitet i en form som kan reise spørsmål om habilitet. Et klart skille mellom offentligrettslige kontrolloppgaver og andre roller og oppgaver lagt til fjellopsynet i fjelloven, vil etter vår oppfatning sikre ivaretagelse av publikums og kontrollobjektene tillit til myndighetene. Det er viktig å sikre et statlig, uavhengig og helhetlig naturoppsyn, noe flertallets forslag ikke gjør. Enheten mener det kun bør være offentlige organer, dvs SNO og politiet som bør ha myndighet til å drive kontroll med etterlevelse av regler i disse områder.

Begrenset politimyndighet

ØKOKRIMs arbeid med bekjempelse av miljøkriminalitet omfatter nært samarbeid med eksterne tilsynsetater og – aktører, herunder SNO. Over lengre tid har ØKOKRIM og politidistriktene hatt og har utstrakt samarbeid med SNO.

Det beskrives i NOU`en som om fjellopsynet i dag, på selvstendig grunnlag, utfører offentligrettslig oppsyn og at en ønsker en videreføring av denne praksis.

ØKOKRIM har derimot forstått at praksis i dag er at SNO kjøper oppsynstjenester av fjellstyrene i betydelig omfang. En slik ordning har fungert over lengre tid og fungerer formålstjenlig bra. At personell i fjelloppsynet har blitt innvilget begrenset politimyndighet (BPM) har vært begrunnet i enkelttilfeller og lokale behov for oppgaveløsning. Nå foreslår flertallet i lovutvalget en slik oppgavetildeling og bemyndigelse lovfestet som en permanent løsning og uavhengig av SNO sitt oppsynsprogram.

Flertallet foreslår i denne sammenheng en endring av naturoppsynsloven § 2 med et nytt sjette ledd som skal lyde: "*I statsallmenninger skal oppsyn etter denne loven ivaretas av fjelloppsynet.*" Følgelig er det foreslått at oppsynspersonellet, for å kunne ivareta sine foreslåtte oppgaver, gis politifullmakt etter politiloven § 20 - Begrenset politimyndighet. Det er den enkelte politimester som er gitt adgang til å utstede begrenset politimyndighet i anledning naturoppsyn.

ØKOKRIM påpeker i denne sammenheng at personell som gis BPM må som del av prosessen gjennomgå opplæring. Det er i NOU`en ikke avklart hvem som skal forestå denne opplæringen, kostnadene ved dette og hvilket budsjett som skal belastes.

Rollekonflikt ved lokal tilknytning

ØKOKRIM stiller spørsmål om fjellstyrenes egeninteresse i allmenningene kan komme i konflikt med rollen som utøver av politimyndighet i oppsynstjeneste? Det er avgjørende at organiseringen sikrer ivaretagelse av viktige rettsikkerhetsprinsipper som likebehandling og en objektiv og uavhengig håndhevelse av regelverket, slik at oppsynet har tillit i befolkningen. Dette mener vi flertallets forslag ikke vil oppfylle.

SNO kan utøve oppsyn i hele landet, både på privat og offentlig grunn, samt i sjøområdene. Dersom SNO under kontroll og tilsynsarbeid avdekker lovovertridelser, kan disse følges opp med bl.a. administrative sanksjoner eller anmeldelse til politiet. I slik tjeneste er det avgjørende at det ikke oppstår tvil om oppsynspersonellets eventuelle egeninteresser.

ØKOKRIM støtter derfor mindretallets bemerkning om skillet mellom offentligrettslig og privatrettslig oppsyn:

Pkt 11.2.3.: " ...Eit klart skilje bør trekkast mellom offentlegrettsleg oppsyn, regulert av naturoppsynslova, og tilsyn med utøvinga av bruksrettane og jakt, fangst og fiske på eit privatrettsleg grunnlag. Det må ikkje vere tvil om at SNO som nasjonal myndigheit har det overordna ansvaret for alt naturoppsyn i kraft av lova."

Som støtte for slik avklaring som foreslått, nevner vi spesielt håndheving av motorferdselloven. Ulovlig kjøring med snøscooter og ATV i utmark er et tiltagende problem. Vår statistikk viser at det oftest er personer med lokal tilknytning som står for denne kjøringen. Det kan for oppsynspersonellet medføre utfordrende håndheving når oppgaven med å gi samtykke også har lokal forankring. Utvalget presiserer i pkt 6 *Tilhøvet til andre lover*, underpkt 8

"...Motorferdsel i utmark krev i utgangspunktet samtykke frå grunneigar. Det følger av framlegget til ny lov § 3-5 at slikt samtykke skal givast av fjellstyra i statsallmenningane."

ØKOKRIM vil også trekke frem håndheving av plan- og bygningslovens bestemmelser. Vi har i vårt arbeid med bekjempelse av miljøkriminalitet merket oss en utvikling med stadig mer ulovlig oppføring av fritidseiendommer. Det vil kunne bli uheldige rollekonflikter dersom fjelloppsynet med BPM i oppsynsområdet avdekker at lokale aktører overtrer plan- og bygningsloven.

Fjellstyrets sterke lokale tilknytning som er presisert i *Kapittel 3 Administrasjon og organisatoriske regler* ser ØKOKRIM som et vektig argument for at det offentligrettslige oppsynet fortsatt bør ligge hos SNO.

Fjellstyres gode kunnskap om lokale områder vil kunne virke begrensende i en beslutningsprosess ettersom de mangler oppsynserfaring fra et større område og derfor er forhindret fra å se det lokale oppsynsoppgavet i en videre sammenheng. ØKOKRIMs erfaring med SNOs oppsynspersonell er at disse, både generelt og på særegne tema, besitter den nødvendige faglige kompetanse som blir avkrevd i samarbeid med politiet og påtalemyndigheten.

SNOs feltapparater er godt utbygd over hele landet og omfatter tjenestemenn med ulik faglig kompetanse. Personellet er geografisk fordelt ut fra skisserte behov og oppsynsplanlegging. Slik organisering gjør SNO i stand til å følge opp overordnede føringer gitt fra direktorat og departement.

Offentligrettslig oppsyn i Norge bør også organiseres mest mulig ressurseffektivt i forhold til de oppgaver som skal utføres, og overlapp med andre instanser bør i størst mulig grad unngås. Flertallets forslag medfører at vi får tre ulike oppsynsorganer (SNO, fjelloppsynet og politiet) som skal drive offentligrettslig oppsyn, til dels på samme areal. Dette er ikke ressurseffektivt. Det blir også utførende å få gjennomført oppsyn mot prioriterte oppgaver, f.eks. ulovlig motorferdsel eller eggroving.

Sanksjonering

Noe som går igjen i mange miljøkriminalitetssaker er at de ofte bæres frem av et sterkt personlig engasjement fra de som blir mistenkt for overtredelse av miljølovgivningen. Bl.a. derfor er det viktig at eventuell sanksjonering av lovovertrедelser søkes å være så enhetlig og forutsigbar som mulig uten hensyn til lokale forhold og involverte parter. ØKOKRIM ser at en slik praksis vil kunne bli utfordrende å videreføre dersom tilsyns- og sanksjoneringsmyndighet splittes opp til flere myndighetsaktører. Utover det forvaltningsmessige, vil det være mest ryddig overfor publikum som betjenes at håndhevingsaktøren i oppsynstjenesten med politimyndighet er statlig, enten politiet eller SNO.

Med hilsen

for
Trond Eirik Schea
ØKOKRIM-sjef

Kopi: Riksadvokaten
Politidirektoratet